

SEARCH ค้นหาข่าววันนี้ Text Size ก ก ก ก

หน้าแรกผู้จัดการ Online | หน้าแรกภาคใต้ | ภาคใต้ [RSS](#)

[HOME](#)

ภาคใต้ ▶ [คอลัมน์นิสต์](#) [RSS](#)

[เข้าสู่ระบบ](#) | [สมัครสมาชิก](#)

คิดก้าวหน้า

OKMD เดินหน้ากระตุกต่อมคิด สร้างสรรค์องค์ความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมเยาวชนไทยสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ภายใต้โครงการ "คิดก้าวหน้า"

เริ่มต้นกับกิจกรรม เตรียมความพร้อมเยาวชนไทยสู่ตลาดแรงงานสร้างสรรค์ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2559 | เวลา 9.30 - 17.30 น. ณ สโมสรทหารบก ถ.วิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ

ข้อมูลกิจกรรมและลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรมฟรี ที่ www.okmd.or.th/KidKaoNa

เรื่องเล่าจากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (๒) : 'ไม้ไผ่' หนึ่งในสาม "สามเกลอหัวแข็งแห่งทุ่งระโนด" / จรุญ หนูทอง-แสงอุทัย

โดย ASTVผู้จัดการออนไลน์ [Tweet](#) [G+](#) [5](#) [ถูกใจ](#) [แชร์](#) [131](#)

8 มิถุนายน 2558 15:07 น. (แก้ไขล่าสุด 8 มิถุนายน 2558 15:19 น.)

ค้นหาโรงแรมที่นักท่องเที่ยวไว้วางใจ

เมือง:	<input type="text" value="กรุงเทพมหานคร (กทม.), ไทย"/>
วันที่เข้าพัก:	<input type="text" value="29/1/2016"/>
วัน/เดือน/ปี	
วันที่ออก:	<input type="text" value="31/1/2016"/>
วัน/เดือน/ปี	
ค้นหาโรงแรม	<input type="button" value="ค้นหาโรงแรม"/>
URL แบบย่อ	http://astv.mobi/AXTxY7C

เพิ่มภาพ

คอลัมน์ : คนคาบสมุทรมลายู
โดย...จรุญ หนูทอง-แสงอุทัย

ไม้ไผ่ จัดเป็นพืชท้องถิ่นอีกชนิดหนึ่งที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวทุ่งระโนด และลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตั้งแต่เกิดจนตาย ชาวทุ่งระโนด นิยมปลูกไม้ไผ่เป็นรั้วบ้าน หรือ "สายตม" และพันธุ์ไม้ไผ่ที่นิยมปลูกมากที่สุดคือ ไม้ไผ่สีสุก มีหนาม ลำต้นมีเนื้อหนา ใช้ประโยชน์ได้สารพัด ตั้งแต่ใช้ตัดสายสะตือเด็กทารก เพราะหลังไม้ไผ่บางๆ มีความคมเหมือนมีดโกน กอไผ่ช่วยก้างลมจากกลางทุ่ง และลมจากทะเลได้ดี ลำต้นไม้ไผ่ใช้ทำคานหาม ที่ตีบแฉงรูปหนึ่งตะลุง และทำแฉงใส่รูปหนึ่งตะลุง ทำเครื่องจักสามประเภทต่างๆ เช่น กระด้ง เจียว ตะแกรง ตะของ หรือเครื่องมือจับปลา เช่น ไซ ส้อน สุ่ม โม่ระ เครื่องจับสัตว์ เช่น คันเบ็ด คันโพงวิดปลา คันแร้วตักนก คันแร้วตักจระเข้ เป็นไม้ก่อสร้างอาคารสัญจรทางเรือในยุคนั้น หน่อไม้ไผ่เป็นอาหารสำคัญของชุมชน โดยเฉพาะเป็นส่วนประกอบสำคัญของแกงส้มรวมอาหารควาที่สำคัญในประเพณีวันสารท และประเพณีชักพระของชาวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ฯลฯ

นอกจากนั้น ไม้ไผ่ยังเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของโรงเรียนที่อยู่อาศัย ทั้งส่วนหลังคาจาก ฝ้ายบ้าน พื้นฟาก และสุดท้ายเมื่อสิ้นชีวิตก็ยังอาศัยไม้ไผ่ทำฟาก ๗ ซี่รองรับร่างผู้ตายในโลงศพ และใช้ท่อนไม้ไผ่ ๔ ท่อน หามโลงศพไปเผาที่เชิงตะกอน

วิถีชีวิตในยุคกึ่งศตวรรษก่อนหน้านั้น จึงได้ชื่อว่าเป็นยุคไม้ไผ่อย่างชัดเจน ก่อนที่จะเกิดยุคพลาสติกเข้ามาแทนที่สร้างมลพิษจากเครื่องใช้ไม้สอยที่ทำด้วยพลาสติก ซึ่งย่อยสลายยากกว่าไม้ไผ่หลายเท่า จนปัจจุบัน

และมีสารพิษเจือปนเข้ามาในวัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยพลาสติก แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือ ปัจจุบันแม้ว่าพลาสติกจะเข้ามาแทนที่ไม้ไผ่ได้ในหลายรูปแบบ แต่ที่พลาสติกไม่สามารถจะแทนไม้ไผ่ได้ หรือได้ก็ไม่เท่าคือ แฉง

หนึ่งตระกูลที่มีขนาดใหญ่ แต่สามารถเก็บรูปหนึ่งตระกูลได้นับร้อยสองร้อยตัว และไมยับเสียหาย นอกจากนั้น พวกคานหาบที่ช่วยผ่อนแรงในการหาบของมีน้ำหนักมากอย่างเลี้ยงข้าว คันโพงวิดปลา คันเบ็ด คันแร้วตักสัตว์ กระดัง ฯลฯ ก็ยังไม่สามารถแทนที่ด้วยพลาสติกได้

ศิลปะการใช้ไมไฟในชีวิตประจำวันเป็นวิถีแห่งอาเซียน เพราะไมไฟเป็นไม้ประจำถิ่นของเขตร้อนอย่างอาเซียน และเอเชีย โดยเฉพาะจีน ผู้มีอิทธิพลทางวัฒนธรรมในคาบสมุทรม "อินโดจีน" ดังนั้น การหายไปของไมไฟ และวัฒนธรรมการใช้ไมไฟในชีวิตประจำวัน จึงมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีแห่งอาเซียน และวิถีของชาวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ปัจจุบัน ไมไฟในทุ่งระโนด และลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาค่อยๆ ล้มหายตายจากไปพร้อมๆ กับการขยายตัวของเส้นทางคมนาคมที่เปลี่ยนจากลาคดลงมาเป็นถนน การขยายตัวของชุมชน การสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และโรงเรียนอื่นที่เกิดขึ้นตามความต้องการของวิถีแห่งสังคมสมัยใหม่ เช่น ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย โรงเรียน ที่ทำการสหกรณ์การเกษตร ฯลฯ

สายลม หรือรั้วบ้านแบบธรรมชาติที่อาศัยกอไมไฟ และ "ราฟา" หรือส่วนประกอบของต้นไมไฟที่ถูกตัดโค่นลงมา เพื่อแสดงแนวเขตบ้าน และห้ามบุกรุกในยามวิกาล ป้องกันทั้งชีวิต และทรัพย์สิน โดยเฉพาะวัวควายบึงจ้ายสำคัญในการทำมาหากิน เปลี่ยนมาเป็นรั้วลวดหนามม้าง กำแพงอิฐฉาบปูนเหมือนเรือนจำ หรือเขตทหาร (ประชาชนห้ามเข้า) ปิดกั้นป้องกันการบุกรุก และตัดขาดความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกครอบครัว ไม่เหมือนเมื่อก่อนที่ทุกบ้านสามารถจะก้าวข้ามสายลมไปมาหาสู่ ยืนชว้ายืนแกงและสารพัดสิ่งของเครื่องใช้กันได้อย่างเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ

การล่มลงของสามเกลอหัวแข็งแห่งทุ่งระโนด ไม่ว่าจะเป็นข้าว ซึ่งเป็นอาหารหลัก และการทำนาที่เป็นอาชีพหลัก จากการทำมาหากินมาเป็นการทำงานหาขาย ไม่นับข้าวที่ตัวเองปลูก ปลูกข้าวที่ตัวเองไม่กิน การล่มลงของตาลโดนด ทั้งโดยการขยายตัวของนาทุ่ง หรือเหตุอื่นๆ และการล่มลงของไมไฟพืชท้องถิ่นสารพัดประโยชน์ของชาวทุ่งระโนด และลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของชาวทุ่งระโนด

รูปธรรมที่ชัดเจนกรณีการทำนาคือ คดีความเชื่อที่เกี่ยวกับข้าว และการทำนาหายไปจนเกือบจะสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อเกี่ยวกับแม่โพสพ เทพธิดาประจำต้นข้าว การแรกไถนา แรกเก็บเกี่ยว การทำขวัญข้าว ความเชื่อเกี่ยวเรื่อง "ขวัญข้าวเท่าหัวเรือ ขวัญเกลือเท่าหัวช้าง" องค์ความรู้ และภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทำนาต่างๆ ตั้งแต่แรกไถนาจนถึงการเก็บเกี่ยวข้าวขึ้นสู่ยุ้งฉาง หรือเรือนข้าวที่ชาวทุ่งระโนดให้ความสำคัญเท่า หรือมากกว่าบ้านอยู่อาศัยด้วยซ้ำไป

ล้มหายตายจากของตาลโดนด ส่งผลกระทบบต่อวิถีชีวิตของชาวทุ่งระโนดในหลายอย่างหลายกรณี เช่น อาหารการกินที่มีน้ำตาลโดนด และการแปรูปน้ำตาลโดนดเป็นส่วนประกอบสำคัญ ทั้งอาหารหวาน อาหารคาว และภูมิปัญญาในการถนอมอาหาร เช่น ย่าหัวโหนด แกงกะทิหัวโหนด ต้มน้ำส้มโหนด แกงส้ม หนางวัว หนางหมู หนางปลา หนางตะพานน้ำ ขนมหวน ขนมนึ่ง ขนมหูกตาล ขนมหิด ขนมหัดเดือนสิบ ฯลฯ นอกจากนั้น บรรดาเครื่องเรือนทั้งเครื่องบน และดง รอด เขือก ชุดตักปลา คอกวัว รั้วบ้าน ฯลฯ ก็เปลี่ยนแปลงไป

แน่นอน สรรพสิ่งย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังขาร ตามหลักแห่งไตรลักษณ์คือ "อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา" ไม่มีใครจะยับยั้งการเปลี่ยนแปลงได้ แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องพยายามประคับประคองให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น และตามความจำเป็นอย่างมีสติปัญญาใคร่ครวญพิจารณา ไม่ใช่เป็นไปแบบทำลายธรรมชาติ แล้วสร้างสิ่งเทียมธรรมชาติขึ้นมาทดแทน ทั้งๆ ที่มนุษย์ยังมีศักยภาพ และความสามารถที่จะรักษาธรรมชาติเหล่านั้นเอาไว้ได้ แต่ไม่ยอม ทำเพียงเพราะต้องการตอบสนองความสะดวกสบายชั่วคราวชั่วยาม แต่สร้างปัญหาระยะยาวถึงลูกหลานหลายชั่วอายุคน

สำคัญที่สุดคือ การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตวัฒนธรรม และความผูกพันทางสังคมของคน อย่างวัฒนธรรมชาวนาที่เต็มไปด้วยวิถีแห่งคุณธรรม วัฒนธรรม ไมไฟที่สุนทรีย์ และปลอดภัยตามธรรมชาติ และวัฒนธรรมตาลโดนด ที่อยู่คู่สังคมทุ่งระโนดมายาวนานจนกล่าวขานกันว่า

"บ้านจานใหม่ไทร มีแต่ไฟกับโหนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา..."

มาบัดนี้แต่ไม่ถึงชั่วอายุคน ลูกหลานชาวระโนดในปัจจุบันกลับมีกลอนโนรา หรือเพลงบอกบทใหม่ขับขานว่า

"บ้านจานไม่เหลือไทร แหม็ดทั้งไฟ ทั้งโหนด"

คนอื่นจะคิดอย่างไร แต่ผมคิดว่านี่คือ จุดปะทะสำคัญของการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งแห่งที่ และวิถีชีวิตของคนทุ่งระโนดปัจจุบันอย่างแน่นอน

BIKE FEVER
ไอเท็มติดของนักปั่นมืออาชีพ

ลดสูงสุด **70%***

เริ่มต้น 49.-*
วันนี้ - 31 ม.ค. 59

*เงื่อนไขเป็นไปตามที่บริษัทฯ กำหนด